

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

Ο Φώτος όμως πεισώσαε. Ή συνεδριάσεις, στη γενική συνέλευση πούφερε τὸ ζήτημα, ἦταν ἀπὸ τὶς πιὸ τρικυμισμένες. Ὁ ἴδιος ἐμφύλιος καυγάς, ἡ ἴδια διαίρεσι πούχε φουντώσει, ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια, ξαναρχίζε τώρα γύρω ἀπὸ τὰ ἴδια ὀνόματα. Μονάχα πού στὸν τόπο τῶν πατέρων ἦτανε τώρα οἱ γιοιοί. Μάτια ἔβαλε τὰ δυνατὰ τῆς ἡ Χαΐδω νὰ κρατήσῃ τὸ θυμὸ τοῦ Φώτου, νὰ τὸν ἡσυχάσῃ. Ἄμα εἶπε στὴ δεύτερη συνεδρίασι, πὼς ἡ συνέλευσι καλοδέχτηκε τὸ Μπότσαρη κι ἦταν ἔτοιμη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἔφυγε τρίζοντας τὰ δόντια: πῆγε ὀλόγισα στὸ σπίτι του. Ἡ Χαΐδω ἔτρεξε λαχανιασμένη πίσω του. Στὴ μορφὴ του, τὴν ἀγαπημένη, διάβαζε κάτὶ τὸ φοβερὸ καὶ τὸ ἀπαίσιο. Τὸν ἤφερε τόσο καλά πού δὲν μπορούσε νὰ λαβῆσῃ πάνω σ' αὐτό. Ἐπείσε στὰ πόδια του:

— Τί στοχάζεσαι νὰ κάνῃς; πές μου.

Καὶ τὸ δάκρυ ἔλαμπε ἀνάμεσα στὰ βλέφαρά τῆς. Εἶχε μουχρώσῃ καλά. Ὁ Φώτος βγῆκε στὴ μεγάλη αὐλὴ μὲ τὰ πλατάνια, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπόκρισι. Ἡ Χαΐδω, ἡ γυμναστικὰ του καὶ οἱ δικοὶ του ἀπὸ κοντὰ.

— Τὸ Σοῦλι, κάποιος τὸ καταροστίηκε, εἶπε ἀργά. Πάει κατὰ καντοῦ! Εἶνε χαμένο. Δὲν ἔχουμε πιά καμμιὰ δουλειὰ δῶ πέρα! Νὰ μάστετε γρηγόρα τὰ πράματα καὶ νὰ τὰ φορτώσετε στὰ ζωντανά!

Κι' ἐπειδὴ κανένας δὲ σάλευε ἀπὸ τὸν τόπο του, ξαναπρόσταξε:

— Νὰ μάστετε, λέω, καὶ νὰ φορτώσετε τὰ πράματα στὴ στιγμή!

Ἡ Χαΐδω ρίχτηκε ἀπάνω του:

— Νὰ φύγουμε, ὀρε Τζαβέλλα, τοῦ φώναξε, μὲ μιὰ φωνὴ π' ἀντηλάλησε μακρὰ, γεμάτη βαθεῖα συγκίνηση, τὴν ὥρα πού τὸ Σοῦλι κινδυνεύει, ὅπως λές; Δὲν εἶνε σὰν προδοσία;

— Ἀφοῦ δὲ μὰς θέλουνε, Χαΐδω; τῆς ἀποκρίθηκε: Ἀφοῦ ξεχνᾶνε τί κάνουνε γιὰ τὴν πατρίδα κι' ἀκοῦνε τὶς χαζομάρες τοῦ Κίτσου Μπότσαρη;

— Μὰ ἴσα-ἴσα γι' αὐτὸ ἔχουμε χροῦς νὰ κάτσουμε, νὰ παλαίψουμε ὡς τὴν ὕστερη στιγμὴ! τοῦ ξαναφώναξε ἡ Χαΐδω: Ἄν φύγουμε, τὸ Σοῦλι θὰ μείνῃ χωρὶς πολέμαρχο. Χὰς χάσει τὴν ψυχὴ του, ὀρε Τζαβέλλα! κι' ὁ Μπότσαρη θὰ τὸ κἀν ὅπως θέλῃ! καὶ τότες τὸ Σοῦλι χάνεται ὅπως λές!

— Δὲν κάνουμε τίποτα κι' ἂν κάτσουμε! Τοῦτοι δὲ θέλουνε πιά τὸν πόλεμο: Δὲ θέλουν' ἐμᾶς, πού μὰς ἔφαγε τὸ βόλι τὸν πατέρα, πού σπίσαμε στὴ φυλακὴν στὰ Γιάννενα, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ χτισομε καὶ τὴ ζωὴ μας γιὰ τὸ Σοῦλι. Θέλουνε τὰ κοπέλια τοῦ πασά. Ἄς τὰ βάλουν στὸ κεφάλι τους κι' ἄς χαροῦνε, ἄμα θὰ πατήσουν οἱ Ἀρβανιτάδες τὸ βουνὸ καὶ θὰ κουραστοῦνε τὰ σπῆματα τους καὶ θὰ τοὺς παίρουνε τὶς γυναικὲς!...

Καὶ, γυρίζοντας πάλι στὴ γυναικὰ του καὶ τὰ λίγα παλληκάρια πού τὸν ὤμπρετούσανε, πρόσταξε:

— Νὰ μάστετε καὶ νὰ φορτώσετε τὰ πράματα σὰς εἶπα!...

Ὅλοι κατὰ ἄβαν πὼς δὲ θ' ἄλλαξε γνώμη. Κι' ἀρχίσανε ν' ἀδειάζουν τὸ σπίτι, ὅσο μπορούσανε πιὸ γρήγορα. Ἡ Χαΐδω πάλαι ἀκόμα νὰ τὸν κρατήσῃ. Ὅσο περισσότερο μιλῶσε ἐμῶς, τόσο ἔνοιωθε καὶ πιὸ βαθεῖα πὼς τὸ κεφάλι του δὲν γύριζε. Μὲ σφιγμένη καρδιὰ τὸν εἶδε νὰ γεμίζῃ τὶς κἀμαρες τοῦ σπιτιοῦ μὲ ἄχυρα. Χύθηκε ἀπάνω του λαχταρισμένη:

— Τί θές νὰ κάνῃς; Ξεφώνισε ἄγρια.

Μ' αὐτὸς δὲν ἀκούγε. Μὲ λῦσσα παλαβὴ ὤρμησε κι' ἄβραξε τὸ λόγχο. Ἡ Χαΐδω πάσιωσε, μιὰ τελευταία φορὰ, νὰ τὸν κρατήσῃ:

— Τραβήξου, τῆς φώναξε μὲ τέτοιοι τρόπο, πού κατάλαβε πὼς κι' μπορούσε νὰ τὴ σκοτώσῃ.

Κι' ἔβαλε φωτιά... Φλόγες θεόρατες σηκωθήκανε σὲ μιὰ στιγμὴ. Φωτίσανε μὲ τὶς κόκκινες γιγάντειες λαμπάδες τους τὰ δέντρα, τὰ σπῆματα τὰ γειτονικά, ὅλο τὸ Κακοσοῦλι. Ἡ Χαΐδω δὲν πίστευε τὰ μάτια τῆς. Ἡ φλόγες, λάμψεις πεινασμένες, τρώγανε πατώματα, ταβάνια, σκεπές, πόρτες, χαγιάνια, παραθύρια, μὲ μιὰ γρηγοράδα παραμυθιοῦ. Τὰ δοκάρια τρίζανε, καρβουνιάζανε, πέφτανε μὲ πάταγο μαζὺ μὲ κεραμίδια καὶ σοβάδες. Οἱ καπνοὶ γίνανε σὲ λίγο ἕνα μεγάλο σύννεφο μ' ὀλοπόρφυρη κοιλιά, πού σερνῶταν ἐπάνω τῶν φλόγες πού τὶς γλύφανε. Τὸ δοξασιμένο ἀρχοντικὸ τῶν Τζαβελλιάων σὲ λίγο δὲ θάτανε πιά παρὰ θλιβερὸ ἀποκατῆ καὶ ρημάδι. Σὺγκαιρα τὰ παλληκάρια εἶχανε φορτώσει τὰ πράματα σὲ ἄλογα καὶ μουλάρια. Ἡ Χαΐδω γύρισε κι' εἶδε κάποιια στιγμὴ τὸ Φῶτο. Ἡ μορφὴ του, κόκκινη ἀπ' τ' ἀντιφέγγισμα τῆς φωτιᾶς, φάνταζε ἄγρια, διαβολικὴ.

— Εὐχομαί σὸ θεό, τοῦ φώναξε, νὰ μὴν τὸ μετανοιώσῃς αὐτὸ πού κάνεις.

Καὶ ξέσπασε σ' ἀναφυλλητό. Ὁ Φώτος τὴ ζύγωσε:

— Θάρρησε κοντὰ μου; Τὴ ρώτησε, γλυκαίνοντας ἀθελατὴ φωνὴ του.

— Καὶ πού ἄλλου μπορῶ νὰ πάω; Τοῦ ἀποκρίθηκε ἀνάμεισα σὲ κλάματα. Δὲν ἔχω οὔτε μάννα πιά, οὔτε πατέρα, γιατί ὁ γέρος δὲ μὲ συχῶρεσε πού δὲν παντρεύτηκε Κι' εἶνε μῆνες τώρα πού δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα του νὰ μοῦ πῇ ἕνα λόγο. Πού μπορῶ νὰ πάω; Θὰ σ' ἀκολουθήσω γιατί φοβάμαι μὴ κάνῃς καὶ χειρότερα.

— Τότες πάμε! Τῆς εἶπε κοφτὰ: Πρὶν ξεμυρῶσῃ πρέπει νὰ μᾶστε μακρὰ ἀπ' τὸ Κακοσοῦλι.

Ἦτανε πιά περασμένα μεσάνυχτα, καὶ τὸ πένθιμο кара βάνι ρίχτηκε ἀπὸ τὸ μονοτάκι κάτω στὴ ρεματιά κι' ἔπαιρνε τὸ δρόμο κατὰ τὸ νοτιά. Ὁ Φώτος κι' ἡ Χαΐδω, μὲ τ' ἀλογὰ τους, περπατοῦσανε, πλάι-πλάι. Μὰ δὲν εἶχαν ἀλλάξει λόγο. Ἀπὸ τὸ δρόμο πούχανε πάρει, κατάλαβε πού ἦγαναι νὰ ἔβαν.

— Κατεβαίουμε γιὰ τὰ Χορτιά; τὸν ρώτησε.

— Ναι, τῆς ἀποκρίθη.

Καὶ δὲν ξαναεἶπανε κουβέντα ὡς τὴ στιγμὴ πού φτάσανε τὰ Χορτιά ἦταν ἕνα χωριὸ τρεῖς ὄρες ἔξω ἀπὸ τὸ Κακοσοῦλι. Ξεπεζέψανε σ' ἕνα παλῆο σπίτι πούγαν ἐκεῖ ἀπὸ κληρονομιά. Ἡ Χαΐδω ἦταν ἀνήσυχη. Χίλιοι δυὸ φόβοι, πού δὲν ἀποκοτοῦσε νὰ τοὺς ξεμολογήσῃ οὔτε στὸν ἑαυτὸ τῆς, ζῶνανε σὰ φίδια τὴν ψυχὴ τῆς. Ἐβλεπε πὰς ζύγωνε ἡ μεγάλη μπόρα, πού θὰ μπορούσε νὰ κοτίσῃ στὸ Σοῦλι τὴν τελειωτικὴ καταστροφὴ. Καὶ μελετοῦσε τὸ τί θὰ κἀνῃ γιὰ νὰ μολοῖσῃ τὸ κακό. Δὲν εἶχανε οὔτε δυὸ μέρες στα τὰ Χορτιά, πού εἶδε νὰ φτάνῃ ἀπὸ τὰ Γιάννενα ἕνας καρβαλλάρης, νὰ ξεπεζεύῃ, νὰ γυρεῖ τὸ Φῶτο καὶ νὰ κλεινεταὶ σὲ μιὰ κἀμαρη, σὲ ἀτέλειωτη κουβέντα μαζὺ του. Ἡ Χαΐδω καρτεροῦσε μὲ λαχτάρα: πότε θὰ εἰσαίδησῃ ὁ Φῶτος ἀπ' αὐτόν, γιὰ νὰ τὸν ζυγώσῃ; Κἀτὶ τῆς ἔλεγε πὼς οἱ φόβοι τῆς δὲν ἦτανε μῦθοικοι. Καμμιὰ φορὰ ὁ ξένος ἔφυγε. Ἡ Χαΐδω ἀντάμωσε στὴ στιγμὴ τὸ Φῶτο:

— Αὐτὸς ἦτανε σταλμένος ἀπὸ τὸν Πασά, τοῦ εἶπε.

— Ναι, τῆς ἀποκρίθη ἔρερά! καὶ λώμισαε.

— Καὶ σοῦφερε γράμμα του.

— Ναι.

— Δὲ μπορῶ νὰ ξέρω τί σοῦ λέει;

— Μὲ προσκαλεῖ νὰ πάω κοντὰ του.

— Καὶ οὐ; Θὰ πᾶς, ὀρε Τζαβέλλα;

— Τὸ σωστὸ εἶνε ν' ἀκούσω τί θὰ πῇ.

Ἡ Χαΐδω ἔγινε κίτρινη σὰν τὸν κερί.

— Ἐκαμψε τὸ σπίτι σου—τοῦ φώναξε— ἔφυγες ἀπὸ τὸ Κακοσοῦλι, γιατί δέχτηκε ὁ

λαός ν' άκούση τόν Κίτοσ Μπότσαρη μέ τά τζέλιματά πούφερε άπ' τόν Άλή. Καί τώρα θά πäs έσύ, ό ίδιος, νά τόν άκούσης; Μά τί άλλο έχει νά σου πη παρά ψευτιές και γαλιφιές και για ειρήνη τάχατες;

— Γιατί νά τήν κάνη ό Μπότσαρης κι' όχι έγώ; Θά πάω θά κουβεντιάσω, θά φέρω στό Σοϋλι με ειρήνη πιά άσφραγισμένη άπ' ούτή, πού μάς έφερε ό Μπότσαρης. "Ετσι κι' έτσι ό λαός τή θέλει!

— Αλλά τά λόγια σάν νά παγώσανε μονομιΐς τήν καρδιά τής Χαΐδως. "Έβλεπε για μιá στιγμή μπροστά τής τó Φώτο τόσο άλλοωτικο Μικρό, ταπεινό, έγωιστή, πού θυσίαζε τó Σοϋλι στό προσωπικό του πάθος, στή ζήλεια για τó Μπότσαρη και στό καλά τής άρχηγίας. Σηκώθηκε άντίκρου του σάν κολώνια, για νά τού πη:

— "Αν μ' αγαπάς, όρε Τζαβέλλα, δέ θά πäs ι' του φώναξε.

— "Αν πάω, τής άποκριθή σταθερά.

— "Αν πάς, τού έκανε έπειτα, θά σε βγάλω άπ' τήν καρδιά μου. Καί θά μισήσω τά χείλια μου πού σε φιλήσανε κι' αούτή τήν άγκαλιά πού σ' έσφιξε μέ λαχάρια τόσες φορές.

— "Θά πάω, τής άπολογήθη ξανά μ' ένα τεύμα σάν παιδίστικο. Κι' αν άουθησής τήν αγάτη μας, θά πη πώς ποτέ σου δέ μ' αγάπησες! "Αν πάω, κι' αν θές έλα κι' έσύ κοντά μου, νά ίδως τή Γιάννενα!

— Δέ θέλω νά ίδω τή Γιάννενα! Μά ού πώς έχεις τήν άποκοτιά νά με πάρεις, βντας ξέρεεις, όρε Τζαβέλλα, πού θέλει τίς δικές μας τσοϋπες ό Άλής και τίς άρπάζει; "Η θά σε φοβηθώ, τ' άνήμερο θεριό μέσ' στή φωλιά του, νά με κλείση στό χαρμί του! Ντροπή, όρε Φώτο! Ντροπή!

Και τά δάκρυα τρέχανε στό μάγουλά τής.

— "Ό Θεός μέ τιώρησε, τού έναφώναξε, πού άναότησα μέ σένα! Γιατί νά βλέπω τούτη τή στιγμή, πόσο γελάστηκα! Σύρε στό Γιάννενα έσύ, έγώ θά γυρίσω στό Σοϋλι. Μά τ' άουατα στό χέρι θά σταθώ κáλως τήν ύστερη στιγμή θά πολεμήσω, για τήν πίστι τού Χριστού. Κι' έτσι θά ξεπλύνω τήν άμαρτία μου!

Και χάθηκε άπό μπροστά του. Μάταια τή γύρεψε όλοϋθε. "Έφυγε για τó Σοϋλι, τήν ίδια μέρα πού κι' αυτός καβαλλήκε για τά Γιάννενα.

"Ό Φώτος, φάνοτας εκεί, κατάλυσε στό σπίτι τού Άμπας Τεπελίνα. Τήν άλλη μέρα κιάλας ό Μεφιστοφελικός Άλής τόν δέχεται μέ τιμές και μεγάλες περιποιήσεις στό σαράι, τόν κρατεί και μιλοϋν άρες, τού τάζει ένα σωρό χαρίσματα και πληρωμές, αν παραδώση τó Σοϋλι και τού όρκίζεται πώς θά δώση σωχάρες και άμνηστεια και κάθε εύκολία στός πατριώτες του. "Ό Φώτος πού άλλο δέν έβλεπε παρά πώς θά βγάλη τó Μπότσαρη άπ' τó Σοϋλι, δέχτηκε νά πάη τίς προτάσεις τού πασά. "Ετσι κι' έτσι, έλεγε μέ τόν έαυτόν του — τó Σοϋλι δέν μπορεί νά βιστάξει—θά κάμη ειρήνη. Γιατί ν' άφήσω νά τήν κάμη ό Μπότσαρης και νά μνη τή κλείσω έγώ και νάαι πάλι άρχηγός; "Ανέβηκε, σε λίγες μέρες στό Σοϋλι, μέ αστρακικά τού Άλή, στός πολιορκητές, για νά τόν άρήςουν νά πεσάση. "Ανα ξεπέζεψε γύρεψε νά ίδη τή Χαΐδω. Μά κελνη τού μήνους πώς προομένει νά τόν άκούση στή συνέλευση, μαζί μ' όλο τó λαό. "Ό Φώτος ένοιωσε τι σημασία είχε αυτό. Τήν άλλη μέρα μίλησε στή συνέλευση και λέγοντας στός Σουλιώτες όσα τού πρότενε ό Άλής, τούς πρότενε νά τά δεχτούν, μέ τούς έβλεπε ένα όρο προκαταβολικό: Νά διώξουν τó Μπότσαρη. Μέσ' στή γενική σιωπή άκούστηκε άξάφανα ή φωνή τής Χαΐδως, πού τρεμε άπό συγκίνηση:

— "Ετσι όπως μάς τά λές, όρε Τζαβέλλα, νά παραδοθούμε στόν Άλή, χωρίς κανέναν όρο και νά τού δώσουμε και τά χωριά μας τζάμπα, μπορούμε νά τó κάμουμε όποτε θέλουμε. Καί χωριά νά διώξουμε και τó Μπότσαρη. Γιατί νά βιστούμε;

"Ό Φώτος έκανε νά τήν κυτάξη στό μάτια; μά δέ υπόρεσε Κοκκίνιος και χαμήλωσε τó κεφάλι ντροπισμένος. "Ό λαός μέ βουή έβωσε δικηό στή Χαΐδω. Οι Σουλιώτες, σε μιá τόσο δύσκολη στιγμή τού άγώνα τους, δέ θέλανε νά χάσουν τούς Μπoτσαριώτες, μιá κι' ελχεν έρθη νά φιλιωθούνε. Μά θέλανε νά κρατήσουνε και τó Τζαβέλλα. "Ό Φώτος όμως δέ μπορούσε

πιά νά σταθί μέσα στό Σοϋλι. Τά λόγια τής Χαΐδως δέ βγαίναν άπό τ' αυτιά του. Ούτε μπορούσε νά ξεχάση τήν παγερή ματιά τής πού τόν έσφαξε. Μάταια γύρεψε νά τήν άνταλώση. Τόν άπόρριψε. Κι' αυτός πονούσε. "Ενοιωσε τόν έαυτόν του ταπεινωμένο κι' έρημο στον κόσμο. Ξανακατέβηκε στό Γιάννενα μέ τó σαρκί στήν καρδιά. "Ό Άλής τόν έζωσε μ' άστυνομικούς και τόν ελχε σά φυλακισμένο. "Από τó άλλο μέρος ότε ό Κίτοσ Μπότσαρης μπορούσε νά μείνη πιά στό Σοϋλι. Σταλιμένος άπό τόν Άλή, έπρεπε νά τού πη κάποια άπόκριση. Διαφορετικά θάφνης στήν όργη του δλους τούς δικούς του, πούτανε στό Βουλγαρέλι, στό χέρι του, κάτω άπό τó σπαθί του. "Όλο τó βρος τού άγώνα, στό Σοϋλι, έφευγε τώρα στός τρουπερούς δλους τής Χαΐδως. Πλάι τής σάτλης πιστός, ψυχή τού άγώνα, ό καλόγερος Σαουήλ — ήρωας και μάρτυρας τής στερνής του άαλαμής, έκκληρικό, φωτεινό μετέωρο, λίγο πριν άλωθί τó σκοτάδι τού άφανισμού.

"Ό καλόγερος Σαουήλ, πού τόν λέγανε και «τελευταία κοίτη» σάτλη άπό τά πιό παράζενα; τά πιό μυστηριακά πρόστα τής σουλιτικής τραγωδίας. Μιά μέρα, τόν κιοό πού πρωτάρηζαν οι άγώνες τού Άλή μέ τούς Σουλιώτες, ένας τσοπάνος, θέλοντας νά φυλαχί, αυτός και τά ζωντανά του από μεγάλη μπόρα, ελχε πρσιεί σε μιá βαθείά σπηλιά, κοντά στό Κοϋγγι. Θάρρευε πώς ήτανε μονάχος μέ τά πρόβατα και τά σκυλιά του. εκεί μέσα, διαν άξανα ελβε νά προβίνη, άπό τά σκοτεινά βήθη τής σπηλιάς, κάτι πούβουαιζε μέ φάντασμα. Ήταν ένας Ικίος άνθρώπου μέ μορφή άπίθινα μακρούλης. πού τήν έκανε άτέλειωτη ένα γένι μωτερό και ίσο σά ρουφαία, πού κατέβεινε άπ' τó σαγόνι του πιό κάτω κι' άπό τόν άραλό. Τά φρύδια και τά μουστάκια του πέφτανε σάν τά κλώνι τής κλαίουσας Ιτιάς στό χλωμό, σκαμμένο πρόσωπο, πού τó έξουσιάζανε διοάτια, μεγάλα, ρουφημένα στεφανωμένα μέ μαυρίλα, σάσισηπια και τρομαγμένο, σά νάβλεπαν όλοένα μπροστά τους τά πιό τρομαρά πράματα. "Ενας σκούφος ξεθωριασμένος καθότανε τουρλωτός έπάνω σε άνα μαλλίαρο κεφάλι κι' ένα μακρό όσσο χιλιοκουρλισμένο τουπέπε άπ' τó λαϊμό στό πόδια, τά ξεπύλουτα, κοκκαλιάρικα και μαύρα σάν προσιώνιας μούμις. "Ό τσοπάνος μ' ένα σάλτο άδραξέ τó ντουφέκι, άμα ελβε τó σκάχτρο. Μά τά χέρια του παραλώσανε σάν άπό θαύμα. "Ό Σαμουήλ—γιατί αυτός ήτανε — τούλεγε μέ μιá βαθεία κι' άπόκοσμη φωνή: — Γιέ μου, άπεχε τής άμαρτίας. "Ηγγικε γάρ ή τελευταία κρίσις!

Τόν κόρφασε στόν τόπο, σάν νά τόν ελχε μαγικήση Κι' βγάζοντας άπ' τó δεικτικό του, τούςδυό άχώριστους σουτρώφους του, τó Εύαγγέλιο τού Χρισού και τήν άποκάλυψη τού Ιωάννη, άρχισε νά τού διαβάζη και νά τού ζηγά και νά τού προσητεύη δλα τά φοβερά κακά πού ή όργη τού Κυριου έστειλε στό

Σοϋλι, μέ τόν Άλή, τó γιοϋ τού Σατανά, νά βάζη σε δοκιμασία τόν πληθυσμό, νά τόν παιδέψη για τά πολλά του κριάματα. Τού προφήτεψε, μέ στεναγμούς και δάκρυα, σάν νά τήν έβλεπε μπροστά του τήν τελική καταστροφή—τόν άρεκτο έξαγνισμό πού έρχότανε μέ τ' λεπίδι, τó αλμύρα φωτιά. Κι' άρχισε ύστερα τó κήρυγμα τής προσευχής και τής μετάνοιας. "Ό τσοπάνος έτρεξε στό χωριό νά διασπείρη πώς ένας παπούλης ούρανοκατέβητος, άγιος και προφήτης, φανερώθηκε στόν τόπο, στήν μεγάλη σπηλιά, κοντά στό Κοϋγγι. "Ετσι τó μάθανε σ' όλη τή χώρα. Κι' άπό τó Περσχωρι, κι' άπό τά παρασουλιώτικα χωριά κινήσανε και πήγανε σ' αυτόν γυναικες, νά τούς ηγήση όνειράτα—γιατί ό Σαμουήλ ήτανε κι' όνειροκρίτης—κι' άντρες για ν' άκούσουνε τίς σοφές κουβέντες του και νά γυρέψουνε συμβουλή. Τίποτα δέν άγγικε άπ' τά χαρίσματα πού τού πηγαίνανε, γιατί ζούσε μέ λιγώτερο άπ' όσο χρειάζονταν ένα πούλακι τού Θεου κι' ύπηρετούσε τó λαό για τή ψυχή του. Στούς μεγάλους άναψε τó ζήλο για τó δρόμο τού Κυριου και στός μικρούς για μάθηση. Στίς δικές του φυλλάδες σκυμμένοι μέθωνε τά γράμματα πολλοί άπ' όσους πήρε άρόγερτα ή δόξα στα φτερά τής. Καί πρώτος άπ' όλους ό Μάρκος Μπότσαρης. "Ό Σαμουήλ όστόσο δέν ελχε φτερώσει μέσα στό Σοϋλι στό καλά καθούμενα. Δέν ήταν άπομόναχος. ("Ακολουθεί)

